

מעין גנים

אורי

זמנים

הדלקת הנרות.....6:38
עלות השחר.....5:33
סוף זמן קרי"ש.....9:10
סוף זמן תפלה.....10:23
מוצש"ק.....8:03

כ"ה אלול תשע"א לפ"ק

פרשת נצו"י

גליון ו' | שנה א'

יול"ע"י תלמידי ישיבה גדולה ד'סאטמאר - קרית יואל - בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעזהש"ת

קטע מדברות קודש מכ"ק רבינו הגה"ק שליט"א

נדפס לרגל
"מעמד כבוד התורה וסיום מסכת פסחים"
בישיבתנו הקד

איך וויל דא אויסנוצן די געלעגנהייט, זאגן אפאר ווערטער פאר די בחורים. מען שטייט היינט חמשה עשר באב, עס הייבט זיך אן די הייליגע מעג, דער הייליגער דברי חיים האט געזאגט, חמשה עשר באב הערט ער שוין וואו מען ריקט די בענק, מען גרייט שוין צו צום יום הדין, מען מאכט הכנות צום יום הדין.

עס דארף אדורך נעמען א בחור א ירא שמים, ער זאל זיך עלעקטעריזירן פון קאפ ביז פיס, "עס קומט די הייליגע מעג!", עס קומט די הייליגע זמנים, עס קומט ימים נוראים, מען דארף צו וויסן דער יאר איז כמעט אדורך. - פון היינט ביז ראש השנה איז דא מ"ה יום, אזוי שטייט אין עבודת ישראל (לפ"ו באב) פארדעס האבן די בנות ישראל געזאגט (תענית ל'): בחור שא נא ענין מ"ה אתה בחר לך, - דאס איז די מ"ה יום ביז ראש השנה. - מען דארף זיך צוגרייטן צו די הייליגע מעג מיט אן ערנסטקייט, מען דארף מוסף זיין בלימוד התורה.

די פיינט זאגט (מספר לריה) באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חק ומשפט. "חק" איז א רמז אויף פסח, עס שטייט (שמות יג) ושמרת את החוקה הזאת, דאס גייט ארויף אויף פסח.

מיר האבן געלערנט מסכת פסחים די יאר אין די ישיבה, כ'האב געקלערט, עס איז יעצט די מעג וואס מען דארף זיך צוגרייטן צו די הייליגע מעג צו ראש השנה, תגיד ליעקב דבר ח"ק ומשפט, מען קען צוגיין צום הייליגן מאג ראש השנה, מיט'ן זיך פארהערן מסכת פסחים אלס הכנה צו תקיעת שופר ראש השנה. אז א בחור ווייסט כ'האב געלערנט מסכת פסחים און כ'פארהערן מיך מסכת פסחים, דאס איז א געוואלדיגע זאך. מען זאל זעהן זיך צוגרייטען און אויסנוצן די צייט, מוסף זיין בהתמדה, מוסף זיין לערנען און חור'ן, חור'ן און לערנען, אז מען זאל קענען ענדיגן די יאר מיט א שמחה פון א סיום מסכת.

מיין זיהן האט דא פריער געזאגט דברי תורה בדרך רמז אז מען דארף זעהן אפצוטיילן דעם ס"מ פון די נוקבי', צוברעכן דעם ס"מ, זאגט דער הפלאה (כתובות פז) איז דורך די תורה. די וועלט זאגט, די נאמען פונעם ס"מ איז ראשי תיבות ס'יום מ'סכת א'יין ל'עשות, מיט דאס וואס מען איז מסיים מסכת פסחים מיט דעם צוברעכט מען דעם ס"מ. פארדעס באין מליץ יושר מול מגיד פשע, מען וויל צוברעכן דעם מגיד פשע, דעם ס"מ, תגיד ליעקב דבר ח"ק ומשפט, זעהן צו לערנען און חור'ן די מסכת פסחים און זיך פארהערן, אז מען זאל זיך קענען צוגרייטן צו די הייליגע מעג.

(במסכת לחיים מ"ו באב בחייל ישיבתנו חק' לתל קיבור החתן אצל נכדו)

אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם

בעיר ווארשא התגורר עשיר גדול ולו עסקים הרבה שדות וכרמים והיה מנהל עסקיו כיד רחבה, כך התנהל שנים רבות על מי מנוחות, לימים הסתבך בחוב גדול שהיה חייב לגביר אחד ולא היה בידו לשלם שהיה יודע שאם יחייבו לשלם כל הסכום יתמוטטו עסקיו וישאר בעירום ובחוסר כל.

יום אחד קיבל העשיר מכתב מבית הדין, ובו הוא נדרש לשלם מיד חובו וכאם לא ינקטו כפיו אמצעים חמורים מאוד, נבהל העשיר מאוד, ואף שהיה משער לבבו שבאם יגייס את כל הוננו יהא באפשרותו לשלם את חובו, כלל לא שש לכך, והיה מחפש ומשתדל בכל כוחו להשתמט מן החוב, התחיל חוקר בין ידידיו, ובניהם עורכי דין יודעי חוק ומשפט, מה עליו לעשות להיפטר מהצרה הצרורה אשר על ראשו ומאיים למוטט עסקיו והיה שם חכם אחד ויעץ לו עצה פשוטה שילך לבית דין וישבע לפני הדיינים שאין לו הסכום ובשום אופן לא יוכל להשיגו ואפי' אם ימכור כל נכסו לא יגיע לסכום ואז יפטרו אותו מלשלם.

העשיר שעצה זו מצאה חן בעיניו, מיהר לביתו, צוה לאסור את מרכבתו מההודרת ביותר, לבש את בגדו הנאים, וכולו מוצוץחצ וממורק, עלה כרוכ כבוד על מרכבתו לנסוע אל הבית דין, במוח שיצא לאור דינו.

חבירו החכם בראו זאת נחשכו עיניו והתחיל קורא לו בקול גדול הלא תבוש ותכלם! הלא אתה הולך אל הבית דין לפטור עצמך בטענת "אין לי", ולמה תתפאר עם בגדיך ומרכבתך ההדורים?

אלא העצה היחידה היא סלק מיד בגדיך הנאים, ולבש סמרטוטים קרועים ולך ושב לך בעגלה שכורה עם כל הארדו פרחי, וכך תבוא ותכנס לחדר הבית דין, אולי יכמרו עליך הדיינים בראותם רוע מצבך.

והנמשל מוכן: אי"ה ביום א' זו נקום כולנו באשמורת הבוקר ונצטק ונתהנן אל ה' "באשמורת הבוקר קדמנוך תחלה", חיל ורעדה יאחזון, באם נעצרה לרגע ונתבונן איך עברה עלינו השנה, כל אחד יודע, לב יודע מרת נפשו, ורוע מצבו, שבוע ימים מפריד בינינו ליום הגדול והנורא, אשר בו יקח בחשבון כל מעשינו ומחשבותינו במשך השנה החולפת, ומי יצדק לפניך בדין ואין בידנו כלום טענה ומענה כמה נצטק ומה נענה ליום הדין.

לא נשאר בידנו אלא הטענה כמו שאומרים בסליחות "ראה עמידתנו כדלים וריקים", אנו נמצאים בתוקף הגלות החשוך והמר "כדלים וכרשים דפקנו דלתיך" אנו דלים ורשים ממצות ומעשים טובים, אין בידנו כלום, אנו באים בידים ריקנות, ואולי כך ברואה כשיראה מוצבינו השפל יוציא לאור דינינו ונצדק בדין, וכמו כשאחד הצריך לטובה והיה אם יפגוש האיש העשיר שיכול לעשות לו וטובתו ויבקש לו פעמים יתמלא בקשתו ופעמים לא אבל אם לעשיר בבית יגיע איש עני ואביון ויקיש על הדלת, ויצעק ראה עניי בדי כלום, תן לי מים ולחם להחיות נפשי, אין האיש יכול להשיב בקשתו, ובוודאי לא ישוב ידו ריקם, ויתמלא בקשתו.

וכמו שמתאמרא משמיה דהרה"ק מראפשיין זי"ע שאין דבר שלם מלב שבור, ובעזהש"ת במוחים אנו "שלב נשבר ונדכה אלוקים לא תבוה", ובזכות זה נזכה שיקובל תפלתנו לרחמים ולרצון לפני אדון כל, ונזכה כולנו להכתב ולהחתם בספרן של צדיקים, בספר חיים ברכה ושלום ויוציא לאור לצדק דינינו, שנת אורה, שנת גאולה וישועה, בביאת גוא"צ, ומלכינו בראשינו בב"א.

הגליון הזה נתנדב ע"י הרבני הנגיד המפואר מוה"ר אייזיק הערש שפילמאן הי"ו

לע"נ אמו מרת חוה בת מוה"ר משה ע"ה

ממעין התמרים

ליקוטי דברי תורה מרבוה"ק עצי התמרים

מורו זה נתגבר בשבוע זו ע"י הרבני מוה"ר יעקב דוב לעוו"ה ה"ו
לרגל הכנסת מנחם חביב שמואל אב"י לענין התורה והמצוות

וחרה אפי וכו'.
ונלע"ד לפרש ע"ד שפי' כמה פעמים
וביאתי כי סילוק השכינה כביכול הוא

(עצי חיים)

בפי' ובלבבך לעשותו.

יל"פ עפ"י דאיתא במדרש עה"פ שובה
ישראל עד ה"א וגו' אמרו ישראל לפני
הקב"ה אין אנו יכולים לשוב אמר להם
הקב"ה אין אני מבקש מכם אלא תפלה
שתתפללו לפני שנאמר קרו עמכם דברים
ושבו אל ה'.

וכן אמר הפסוק קרוב ה' לכל קוראיו
לכל אשר יקראוהו באמת שאם מתפלל
באמת לפני הקב"ה אין התפלה חוורת
ריקם וקרוב ה' לשמוע ולקבל תפלה
אמיתית. והנה תפלה היא עבודה שכל
וכמו שאמרו חכמינו ז"ל בפסוק ולעבדו
בכל לבבכם איזהו עבודה שכלב הוי אומר
זו תפלה שעיקר התפלה היא כוונת הלב
ואחר כוונת הלב הן הן הדברים. אבל
גם הפה היא עיקר גדול בתפלה להוציא
התפלות בשפת' וכמ"ש ה' שפתי תפתח
ופי יגיד תהלתך. וז"ש כי קרוב אליך הדבר
מאד בפך ובלבבך היינו ע"י שתתפלל
לפני הקב"ה תפלות אמיתיות מקושר
בפך ובלבבך או יח' הדבר קרוב אליך
בהבטחת הפסוק קרוב ה' לכל קוראיו לכל
אשר יקראוהו באמת שעי' התפלה שהיא
בפך ובלבבך נעשה השי"ת קרוב אל
האדם ושפיר אמר לא נפלאה היא ממך.

(דברי יואל)

אתם נצבים היום כולכם לפני ה'
אלקים.

וי"ל דהנה מצינו בדברי חכמינו ז"ל שבני
ישראל נצטוו באזהרה להיות עומדים
ומצפים לישועת ה', ובל יתנו לעשות
פעולה אנושית לצאת מן הגלות טרם
בא יום ה' הגדול והנורא. וכמו שדרשו
בגמ' (כתובות ק"א.) על הפ' השבעתי אתכם
בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה,
שש שבועות הללו למה, אחת שלא יעלו
בחומה ואחת שלא ימרדו באומה"ע ואחת
שהשביע הקב"ה את העובדי כוכבים שלא
ישתעבדו את ישראל יותר מדאי, אמר
להם הקב"ה לישראל אם אתם מקיימים
את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את
שרכם בצבאות או כאילות השדה.

ומעתה י"ל שעל דבר זה עומד משה
רבינו ומוהיר את ישראל את נצבים היום
כלכם, היינו שבני ישראל תהא להם קיום
ועמידה באורך גלותם, רק לפני ה' אלקים
פ"י כהיותם מצפים לישועת ה' אבל אם
תעירו ואם תעוררו לעשות פעולות לצאת
מן הגלות קודם הזמן לא טובה תהא
אחריתם, ולזה ממשיך ואומר לעברך
בברית ה' אלקיך ובאלתו, רומז שעל דבר
זה השביע הקב"ה את ישראל בשבועה
חמורה שלא ידחקו את הקץ לצאת מן
הגלות טרם ביאת הגואל.

(ברך משה)

ממעין הפרשה

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

מורו זה נתגבר בשבוע זו ע"י הרבני מוה"ר שלמה דוב איצקאויטש ה"ו
לרגל אירועי מנחם חביב פיתום פולאקס נ"ו ממעייני תלמידי ישיבה"ק

אתם נצבים היום כולכם וגו'. פן יש
בכם איש וגו' ללכת לעבוד את אלהי
הגוים ההם וגו'.
פירש"י אתם נצבים, מלמד שכינסם
משה לפני הקב"ה ביום מותו
להכניסם בברית. קשה למה דוקא
ביום מותו מוצא לנכון להזהירם על
עבודה זרה ולא קודם לכן.
ונראה דהנה מצינו שני טעמים על
שלא נאמר כי טוב ביום השני של
הבריאה, טעם האחד משום שאז
נבראו המים ועתידי משה ללקות
ולמות ע"י מי מריבה, על כן אינו
ראוי לכתוב בו כי טוב, וטעם השני
משום שבו נבראו המלאכים, וכדי
שלא יאמרו הבריות ששותף היה
לו להקב"ה במעשה בראשית הנה
המלאכים, על כן לא כתוב בו כי
טוב בתורת שבח להמלאכים כדי
שלא יטעה האדם לומר דכיון
שנאמר עליהם כי טוב ש"מ שייסייעו
בהבריה, לפיכך לא נכתב עליהם
שבח זה.

(עשרת יסועה)

וילך משה וידבר את הדברים האלה אל
כל ישראל.

עמדו הראשונים מה וילך משה.

אך הפי' הוא כן וילך משה שהלך
לעולמו ואעפ"כ וידבר הדברים האלה
אף שהוא בעולם העליון הוא הלומד
תורה עם כל ישראל כמ"ש בכתבי
האר"י ז"ל שמי שלומד תורה לשמה
מתלבשת עמו נשמת משה. ושכרו
של משה הוא ג"כ שנוטל שכר כולם,
וזה (אבות ו, א.) כל הלומד תורה לשמה
היינו אותנו למשה, שכל התורה
לשמה הולך בחזרה למשה.

(תפארת שלמה - ויקהל)

ואמר הדור האחרון כו' ובניכם אשר
יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבוא
מארץ רחוקה כו'.

יש לרמוז בזה ללמד דעת את
העם לכל יאמרו כמו שאומרים
רשעי עמנו אשר ע"י שלומדים
לשונות העכו"ם ומתלבשים עצמם
במלבושיהם ע"י יסגול פרנסתם,
כי זו היא אפיקורסות גמורה וחלילה
לומר כן, ואדרבה, בשביל שרבתה
המספחת הזאת נתמעט ח"ו השפע
והמח' לישראל עמך דוויים וסחופים.
וזהו ואמר הדור האחרון בניכם אשר
יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבוא
מארץ רחוקה, היינו, שבניכם יאמרו
וידברו כמו הנכרי אשר בא מארץ
רחוקה שפת עכו"ם, ע"י וראו את
מכות הארץ ההיא ואת תחלואי' אשר
חלה ד' בה.

(תורת משה)

לא בשמים הוא לאמר מי יעלה כו'.
נראה דהנה יש בני אדם בעלי
מו"מ אשר אין ביכולתם לעסוק
בתורה. אולם באמת לא כן הוא, כי
חלק היוצא למלחמה כחלק היושב
על הכלים (שמואל-א ל כד), ויששכר
וזבולון חלקו בזה חלק כחלק, ע"כ
יכולים גם המה לגשת אל הקודש

(עשרת יסועה)

ממעין החכמה

מדור זה מתנדב בשבוע זו ע"י הרבני מוה"ר ישראל דוד טייטלבוים הי"ו
לרגל אירוסיו בנו הבר"ח ישעי' ג"י ממצויני תלמידי ישיבה"ק

כלכם לפני ה' אלוהיכם (כז, ט).

לפני השי"ת הכל אחד מ"ראשיכם וקניכם" עד
"חוטב עיצך ושואב מימך"

(ספר"ק)

שבטיכם וקניכם (כז, ט).

שבטיכם הוא מלשון מקל, "שבטיכם" דער בעסטער
שטעקן פאר א מענטש "וקניכם" דאס ווייס בארד..
כי הזקן יזכיר לו יום המיתה וישוב בתשובה שלימה
לפני ה'.

(דברי נעה)

שבטיכם וקניכם וגו' מחוטב עיצך עד שואב מימך

(כז, ט-י).

"מטפכם נשיכם" עד "חוטב עיצך ועד שואב מימך"
הכל רוצים ושואפים להיות "ראשיכם וקניכם"
מנהיג וראש לכלל ישראל...

(עריב נחל)

השפת אמת אמר, דייש לפרש הפסוק דהפסוק
מיירי באנשים חשובים לומדים ומפורסמים וזה
הפי' "מחוטב עיצך" אנשים שחוטבים עצות מן
התורה, ע"י ש"שואב מימך" ששואבים עוד ועוד
מ'מעין החכמה" תורת ה'.

(שיח שרפי קודש)

פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה (כז, יח).

הרה"ק מפרשיסחא זצ"ל אמר פעם לאחד
המתחדשים, כי אם האדם מסתובב בספיקות על
אמונת ה', אין לך היזק גדול מזה, ופי' "פן יש בכם"
אם יש לך בחינת "פן" ספיקות על האמונה, ידוע
תדע כי שורש פורה ראש ולענה הוא.

**הנסתרות לה' אלוהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם
לעשות את כל דברי התורה הזאת** (כז, כח).

יש לפרש דהנה ידוע דייש ב' זמני גאולה הא' זמן
נסתר שאין ידוע רק לאחד יחיד ומיוחד מתי יבא
משיח ויגאלנו, והשנית גלוי וידוע לכל היום אם
בקולו תשמעו.

וז"ש הכתוב "הנסתרות" קין הנסתר "לה' אלוהינו"
אבל "הנגלות" זמן קין הגלוי "לנו ולבנינו וגו'" והיכן,
"לעשות את כל דברי התורה הזאת..."

(כתב סופר)

י"ל הפסוק כי בכל מצות התורה לא נכתבו שכל למי
שעושה, כי אם בכיבוד אב ואם, מצוה קשה וחמורה
ושליח הקן, מצוה קלה, ושכר בשניהם שוה, למען
יטב לך והארכת ימים.

וז"פ הפסוק "הנסתרות לה' אלוהינו" כי רק הוא ידוע
שכרו של מצוה, "הנגלות" אבל יש מצות שכרם
גלויים ואיזה "לנו" זה מצות שילוח הקן, "ולבנינו" זו
מצות כיבוד אב המוטל על בנינו לעשותו, והשכר

אחת היא כדי "לעשות את כל דברי התורה הזאת"
ולא לחלק בין קלות וחמורות.

(פני דוד חיד"א)

לא בשמים היא (י, י).

התורה איננה נמצאת אצל המתגאים, החושבים
שהגיעו במעשיהם הטובים עד שמי השמים...

(עמוד האמת)

אם חפץ אתה בכל הלב להידבק בתורה, עד כי
אפילו שנמצאת בשמים או מעבר לים ג"כ מוכן
ללכת אחריה, אזי באמת קרוב היא הדבר מאוד...

(חידושי הר"ב)

הרה"ק ר' זלמליע מוואלאזשין, ישב לו בביתו
בכפר שניעפשיק עסוק בלימודיו, באמצע הלילה
רצה לעיין באחד הספרים למראה מקום ולא
מצא, בחוץ היה קור ושלג גדול, אבל הרה"ק לא

חודש אלול

אתם נצבים היום (כז, ט).

המגיד מטריסק זי"ע אמר פעם בראש השנה,
"אתם נצבים היום" היום דא ראש השנה, כלומר
בר"ה יש לכולכם מעמד ומצב, "ראשיכם"
ראשית כל "שבטיכם" צריך לכל אחד שיקח
על עצמו שבט המושל עליו, ומי הוא "וקניכם"
הצדיק זה שקנה חכמה, אותו תקחו שיהי'
ש"וטריכם", ואיזה איש? "כל איש ישראל" החל
מ"טפכם" אם היא במדרגה קטנה "נשיכם"
(מלשון שכחה) מי ששכח את ה' "וגרך וגו'", "מחוטב
(מלשון חטיבה) עציך" מי שרוצה להתקשר ולעשות
חטיבה עם הצדיק "עד שואב מימך" מי שרוצה
לשתות מימי הצדיק, כל אותן המדרגות צריכים
להתקשר עמו, ומה יעשה לך הצדיק, "לעברך
בברית ה' ובאלתו אשר אנכי כורת עמך היום"
שהצ' יכניס אותך בברית ה' ולשרת לפניו...

(מאור אור)

פנה מאומה עמוד ויצא לחוץ והלך בתוך השלגים
דרך ארוכה עד העיר ווילנא ששם נמצא הספר
שביקש, המקורבים אנשי ביתו כשראו זאת שאלו
על זה, רבי למה? ענה להם והלא בפסוק כתיב
"לא בשמים היא" ופירושו דאם היתה בשמים
אזי צריכין אנו לעלות לשמים, איך מיין אז פון
שניעפשיק ביז ווילנע איז קורצער דיא וועג.

ידוע כי רוב האנשים שהלכו לתיישב במדינת
אמעריקא עזבו את תורתם ומנהג אבותיהם
בקולות משונות באמתלא כי באמעריקא אין
כמו באייראפע, וכאן יש להקל יותר ממה שהיה
במקום מגורת אבותינו, על זה מזהיר להם הפסוק
"לא מעבר לים הוא" התורה אינו נמצאת רק מעבר

לים.. כי קרוב אליך הדבר מאוד בכל מקום אשר
תלך ה' עמך ותורתו עמך.

(הח"ח זצ"ל)

כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבבך לעשותו (י, י).

הי' מרגלא בפומא דהרה"ק מצאנו זי"ע לומר בדרך
הלצה שבפה נקל לומר שיעשה כך ויעשה כך, אבל
העיקר היא במעשה שיהיה פיו ולבו שוין, וזה שאמר
"כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך, בפך קל היא אבל
העיקר היא "ובלבבך לעשות".

(שיח צדיקים)

ולדבקה בו (י, י).

הרה"ק הבעל התניא זצ"ל אמר, רבוש"ע איך ברויך
נישט דייך גן עדן, איך ברויך נישט דייך עולם הבא,
איך דארף דיר אליין...

(אוצר החסידות)

ואנכי הסתר אסתיר פני (לא, יח).

הבעש"ט אמר "אנכי" אני ה' מצוי תמיד ואפילו
בבחינת הסתר אסתיר.

אשת הרה"ק בעמח"ס בנין אריאל, היה שמה אסתר
והיא היתה מלומדת ונקראת בפי האנשים "אסתר
מן התורה" פעם בא כמה אנשים אורחים לביתה,
עמדה והלכה לשוק ליקח מזון לכבד האורחים,
כשראו זאת אמר לה אורח אחד לא רציתי שיהא
"אסתר מן התורה" יקיים ואנכי הסתר אסתיר...
ענה להם הצדיקת אבל אני מקיים פסוק הקודם,
"והסתרתי פני מהם והי' לאכול"...

(אוצר ישראל)

והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וגו' (לא, כא).

הרה"ק מנחם מענדל מרימינאו זי"ע אמר במליצה
כי מלח יותר מדאי לא די שאינו מתקן הבשר היא
מקלקל, כמו כן יסורים יותר מדאי בוודאי שיקלקל
את ישראל ע"כ רבוש"ע זאלץ נישט צופיל...

יש להסבירו על דרך משל בטו"ד, כי ביזמא
דשוקא לעת ערב, כל הסוחרים הולכים ועוברים
לדרכם עם הכסף שעשו, רק אם נשאר לסוחר
אחד ירקות מכמה מינים בסלים מיוחדים, נוטל
כל הסלים והורק אותם לכל אחד ומוכר את הסל
עם כל המינים ירקות למחיר הזול, כמו כן כשראית
שבאו עליך "רעות רבות" סימן יפה היא שבקרוב
ממש יבוא הישועה וכל טוב.

(המגיד מדובנא זצ"ל)

ידבר משה וגו' עד תומם (לא, ל).

"עד תומם" משה רבינו האט מיט די תורה
אריינגעבראכט א תמימות אין אידישע קינדער...

(קול שמחה)

היולא דצדיקא

הרה"ק ר' יחיאל מיכל ב"ר יצחק יעקובי"א - המגיד מולאטשוב - כ"ה אלול תקמ"א לפ"ק

מגזע אראלים ותרשישים

רבינו נולד בשנת תפ"ו (בשרף) לאביו הרה"ק ר' איציק'ל מדראהביטש זי"ע העידו כמה צדיקים ובראשם הבעש"ט הק' זי"ע שכמה דורות מלפניו היו נוטרי ברית קודש ולא פסקה מהם רוח הקודש, ואמר מרן הבעש"ט הק' לרבינו: תדע שאני יכיתי להיות מה שהניי בברכת אביך ז"ל, גם ידוע מה שאמר הבעש"ט שלהרה"ק ר' איציק'ל נתנו לו מן השמים נשמה קטנה אשר אין כמעט בדור נשמה קטנה כמותה, והוא הגביה אותה למעלה התנא הקדוש רשב"י.

אשרי ילדותו

בנעוריו למד רבינו אצל אביו הרה"ק ופעם בימי חחרותו הלך משום סיבות שונות ללמוד אצל הגה"ק ר' איציק'ל האמבורגער זצ"ל אבל לאחר ג' ימים חזר הביתה, וכששאלוהו למה לא נשאר שם, השיב רבינו שמעודי לא למדתי עם שום איש מן א"ב עד הנה רק עם אבי, ותמיד אני רואה אותיות של אש פורחות מפיו בעת לימודו עמי, אבל עתה כשישבת ימים אצל הרב לא ראיתי כזאת, וע"כ מיד שמתי פני הביתה ללמוד הלאה עם אבי הקדוש. העיד רבינו על עצמו שכשהיה ילד בן י"ב שנים ידע והשיג כבר מה למעלה ומה למטה וכו'...

האיש מקדש

באחד מן הימים לקח הרה"ק ר' איציק'ל דראהביטשער זי"ע את בנו רבינו, ונסע עמו לכפר אחד סמוך לעיר "שדה לבן", ושידך את בנו שם עם בתו של אחד ששמו ר' משה, וקבעו זמן הנישואין ל"ב חודש, הכלה מרת רעכיל ע"ה (בכת"ב בסידור בעש"ט איתא ששמה היתה שרה) היתה צדיקת נפלאה ביותר, והעיד עלי' הרה"ק מרישיין זי"ע שהבנים ה"חמשה חומשי תורה" היו בוכות, ובנה הרה"ק ר' יוסף מייאמפולא זי"ע העיד עלי' שזכתה לגילוי אליהו ז"ל.

מסופר שאחרי חתונתו ביקש רבינו מחותנו שיעשה לו חדר מיוחד שיוכל להתבודד שם ולעבוד את קונו בהרחבת הדעת, ואכן כן הי', ושהה שם רבינו בחדרו המיוחד לאלף ימים, ועבד שם עבודתו בקדושה ובטהרה, והמאכל והמשקה שהיו לו דרך נקב שעשו בהדלת, ולאחר אלף ימים יצא משם וחזר לדור עם אשתו כדרך כל הארץ ומאז לא הי' מובדל מהם.

לאחר זמן מה השכיר רבינו א"ע לשמש כמלמד לילדים באחד מן הכפרים, הכפר ההוא היתה נמצאת בהר גבוה מאוד, וע"כ שמח רבינו מאוד על הדבר שבאין יוכל לעשות התבודדות עם קונו ומלבד זאת יוכל לקיים כאן גלגול שלג וסיגופין, ופנ"א כשעשה את גלגוליו בין הסלעים באחת הלילות עברה לידו עגלה רתומה לסוסים ובתוכה אנשים שנסעו לדרכם, בראותם אותו בחשכת הלילה נבהלו מאוד למראה התנהגותו, והחליטו ללמוד אותו לקח, וידו מהעגלה, והכו אותו מכות רצח, ועזבו אותו, לאחר זמן רב התעורר רבינו א"ע, ולאחר כמה ימים נתראה, הפטיר אז: ידעתי שכאן יהיה לי טוב, אבל על טובה רבה כזאת לא חשבתי.

עם חסיד תתחסד

פעם נזדמן לאותה העיר הרה"ק ר' זאב וואלף קיצעס זי"ע מגדולי תלמידיו של הבעש"ט הק' והכיר רבינו כי ברכה בו, והתחיל להשפיע עליו ולשכנעו בדברים לנסוע למעוביזש להבעש"ט ולקבל עליו דרכי החסידות, מתחלה לא רצה רבינו אך לאחר כמה הפצרות נעתר לבקשתו,

בדרכו למעוביזש חשב בדעתו שבוודאי ירגיש הבעש"ט ברוח קדשו שהוא בנו של הרב מדראהביטש ויקרב אותו כראוי וכיאות, אבל כאשר הגיע להבעש"ט נתן לו שלום ושאל לו מי הוא וכשהשיב לו שהוא בן הרב מדראהביטש, ענה לו הבעש"ט בפנים זעומות, ומה בכך שהנך בן של הרב מדראהביטש, השתומם רבינו מאוד, וחשב בלבו היכן ה"רוה"ק של זה, והחליט בדעתו שמקומו אינו כאן וחזר הביתה.

כששמע הרה"ק ר' וואלף קיצעס מה שאירע, התאזר עוה"פ לפעול על רבינו שישב למעוביזש, והבטיח לו כי אמנותו חזקה, שאם כי הבעש"ט התנכר אליו, אין זה רק שהוא עצמו אשם בזה, ואם יחזור פעם שני' או יבין הדבר לאשורו, הסכים רבינו וחזר למעוביזש, אך בהפעם הזאת הי' לבו נשבר בקרבו, ולא סמך א"ע על יחוס אבות רק נסע לקבל לקח מפי הבעש"ט, וכשהגיע רבינו להבעש"ט קבלו בפנים מסבירות, אז הבין רבינו כי התנשאותו בפעם הראשונה גרמה לו אז שהבעש"ט לא יכירוהו, ומאז הי' רבינו דבוק ומקושר בהבעש"ט, וקבל לקח מפיו הק'.

בתפארת שלמה (פרשת דברים) איתא וז"ל: נודע המעשה מהבעש"ט זי"ע שפעם אחד הפציר מאד בתלמידו הרה"ק ר' מייכלי ז"ל אשר בני העיר מאחת הערים החשובות הפצירו מאד מהבעש"ט על ככה לומר לו לקבל הרבנות ולא רצה בשו"מ, עד שכעס עליו הבעש"ט וא"ל אם לא תשמע לדברי אלה הנה תדע כי אבדת עולמך בזה ובבא, והשיב לו אף אם יהיה נאבד ח"ו מב' עולמות מ"מ לא יקבל שררות הרבנות עלי אשר לא נכון, אז ענהו הבעש"ט בשמחה ברוך אתה לה' וברוך טעמך וזאי חלקך בג"ע כאשר לא התנשא רוחך ולבך על כל דברי אלה כי אנכי אך לנסותך באתי, לדעת את אשר בלבבך להטיבך באחריתך, עכ"ל.

שר התורה

אמר הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא זי"ע ידידו שצריך בכל דור ודור להיות צדיק אחד אשר מפתח התורה בידו, אך לא הייתי יודע מי הוא הצדיק של דור הזה, וכאשר באתי אל הרה"ק המגיד מולאטשוב ז"ל כאשר פתח פי קדשו לומר תורה אי כל הספיקות שהיו לי בתורה כולם נתיישבו לי וכאשר פסק לומר חזרו לי הספיקות למקומן, אז ידעתי כי זהו הצדיק אשר מפתח התורה בידו.

ובש"מ (ח"ג ליקוטים עמוד ד') איתא וז"ל: קבלתי מהרה"ק ר' איציק'ל שיח' (החזה מולבלין) כי תורתו של המגיד מולאטשוב זי"ע לא היה בו שום ספק כמו דאיתא בזה"ק בג"ע דלית ב' ספיקא, עכ"ל.

שר העבודה

בספר יושר דברי אמת (אות פד) איתא וז"ל: שמעתי מפה קדוש הרב המגיד שאמר שמעודו כל מה שרואה בספר אין לפניו הפרש, או גמרא או קבלה... אינו רואה שום דבר אחר וזאת איך לעבוד את השם יתברך, עכ"ל.

העיד הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע שכשהיה רבינו לובש המלבוש לתפלה וחזיר הקרסים של לבושו, היה ממשך שפע למעלה לשמונים אלף כתות מלאכים והוא חיותם. אמר רבינו על עצמו שכל

מחשבה שעלתה לו בעבודה כן גמרה, עוד אמר שיש ביכולתו ליתן חשבון על כל פסיעה שעשה בעולם הזה, ויודע כמה פסיעות שהלך, עוד אמר רבינו בזה"ל: "איך האב קיין מאל ניט גיטראכט וואס מ'טאר ניט, איך האב קיין מאל ניט גירעדט וואס מ'טאר ניט, איך האב קיין מאל ניט גיטוהן וואס מ'טאר ניט".

ואמר הרה"ק מקאברין זצ"ל: עס וואלטען זיך ווינטשען גוטע יודען שעבדו את השי"ת פוהל שנים שיהיה להם נשמה כמו הגוף של הצדיק הזה.

הוכח תוכיח את עמיתך

כאשר בא לפני רבינו אחד שהיה חוטא ופושע, ראה רבינו זאת במו עיניו הקדושים והוכיח לו על כל חטאיו אשר עשה מעודו עד היום הזה, עד ששב אותו האיש בתשובה שלימה, פעם אחת נכנס איש אחד לרבינו שהיה לו כמה חטאים ועוונות, ומחמת שהיה ירא שלא יראה רבינו את חטאיו העמיק כובעו על כל מצחו, וחישב בדעתו שכאשר לא יראה רבינו את מצחו, לא יוכל לידע עוונותיו, אך כאשר נכנס לרבינו אמר לו רבינו אני יכול לראות גם דרך הכובע, ומנה לו כל עוונותיו עד ששב בלב נשבר.

וכן בכל עיר שהגיע דרש דרש רבינו בביהכ"ס לפני כל תושבי העיר והוכיח אותם על העבירות שבידם, ורבים השיב מעוון, כמובן לא הוטב זאת בעיני השטן שרבינו מפריע לו מתפקידו ועשה כל מה שביכולתו לעכב רבינו מלהמשיך בעבודתו הקדושה, אבל רבינו התאזר והתאמץ נגד כל המניעות והעיוכים, והמשיך בעבודתו הקדושה.

בהאי רעוא אסתלק...

בספה"ק נתיב מצותיך (נתיב האמונה שביל ג') איתא וז"ל: לערך ב' שנים קודם פטירתו היו צריכין לשמור אותו שלא יצא נשמתו, מרוב דביקותו בבוראו, כי הי' דרכו לילך אנה ואנה עד שפניו היו בוערות כמראה הלפידים וכו', והי' דרכו לאכול סעודה שלישית בחדרו המיוחד עם איזה מבניו, ואח"כ הי' הולך לביהמ"ד לומר תורה ושירות ותשבחות ובשב"ק פרשת נצו" כ"ה אלול שנת תקמ"א לפ"ק לא הי' שם שום אדם והי' רץ בחדרו אנה ואנה, ואמר "בהאי רעוא אסתלק משה", עד שראה בתו הצדיקת, ורצתה ואמרה לאחי' הצדיק ר' יצחק (מראדוויץ) ז"ל ורץ לחדרו ותפסו לבלבל אותו ולהורידו, ונפל על שכמו ואמר שמע ישראל הי' אלוהינו הי' אחד, ויצתה נשמתו הקדושה, ומנ"כ ביאמפולא יצ"ו, ליקוט מדברי תורתו נדפס בספר "מים רבים".

בספר אוצר ישראל איתא שבשמים מקפידין שיקראו לרבינו או בשם "הרבי ר' מייכל", או בשם "המגיד מולאטשוב".

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שפתותיו דובבות

ובחרת בחיים זמנך תחיה אתה וזרעך.

לכואב יתמה איך יזיה הצורה שנעשה המצוה למען נמיה, וכי זה עבודתו ימצרך לעבוד אותו ע"מ לקבל פרס מ'ו, הלא זה עיקר עבודתו שנעשה רק לשמו ימצרך ולא למען טובותיו. ושעמתי מפי דמרי' הרה"ק המפורסם מור הקודש איש אלקים מוה"ר יחיאל מייכל זללה"ה שאמר צפירושו כי הנה האדם העושה המצוה לשם ה' ונזהרה ויראה וכוונת אמת או יש למצוה היותו הרוממות למעלה למעלה ואזרח מזהיק ומזהיר ויש לה כח להשפיע על ידי זה כל צמיחת הצרכה ורוממותו ושפע החיים לכל באי עולם ואם מ'ו איך צמצוה חיות הרוממות איך צד כח להמשיך הצרכה לעולם. ועל כן כזה הכח שנעשה המצוה על זה האופן שנוכל להמשיך על ידו שפע והצרכה לעולם והוא על ידי עשותה צצהה ויראה וכוונת אמת לשמו ימצרך.

(בצל מים חיים - חולדות)

שמעתי מר' יעקב לאהר ד"ל, שסיפר מהרה"ק ר' אהרן זצ"ל, שהיה דרכו בקודש בכל יום מימים הנוראים לילך לבית הכנסת של אביו הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זצ"ל, והיו נושאים אותו על כסאו, פעם אחת שמע ר' יעקב מאחורי הפרגוד שמדברים המשמשים שבשנה הזו לא ילך אל הביהכ"נ הנ"ל כי אין לו כח, ואמר ה"ר יעקב להחסידים שהוא לך לפנים לשאלו את הרבי מפני מה לא ילך בשנה זו לבית הכנסת של אביו זצ"ל, ואפילו שאין לו כח הלא נושאים אותו על כסאו, והסכימו החסידים שהיו נמצאים שמה שיכנס לשאלו, כי הוא היה רגיל ליכנס לפנים בקודש בכל פעם שרצה כנזכר לעיל, וכך הוה שנכנס ושאל את הרבי ר' אהרן מפני מה לא רוצה לילך לבית הכנסת של אביו זצ"ל הלא נושאים אותו בכסא, וענה לו הרה"ק ז"ל איזה דבר ואינו זוכר מה השיב לו.

(אוצר ישראל)

לא עשה תשובה עדיין

הרה"ק מוהר"ר בערצי מנדבורנא זצלה"ה בהרה"ק ר' יצחק מקאליש זצלה"ה ואבי הרה"ק מוהר"מ מנדבורנא זצלה"ה, היה מפורסם לאיש קדוש ונורא ולגאון עצום בנגלה ובנסתר, וכאשר נהג שמקורביו בעיר נדבורנא זצלה"ה, ולא היה באפשרותו לנסוע על ימים הנוראים לדודו הרה"ק המפורסם בכל קצוי תבל מוהר"מ מפרימשלאן זצלה"ה, מפאת שא"ה היה לעזוב את עדתו ומקורביו בימים טובים אלו, נסע לדודו הק' לשבת שמברכין ר"ח אלול, ולנסיעתו זאת נלוו אליו כמה עשרות אנשים ממקורביו.

במוצאי שביק, נכנס להרה"ק מוהר"ם מפרימשלאן לבית מדרשו, ובעצמו הכריזו בקירי שכל האורחים והאנשים שנתאספו אליו לשבק, יסעו לבתיהם לחיים ולשלום, ומאיר לא יכניס אותם לברכה בברכת פרידה בפרטיות, (בפתקאות כהנא) מטעם ש"מאיר" עשה חשבון לנפשו כי כבר שבת שמברכין ר"ח אלול, ומאיר עדיין לא עשה תשובה, והמשך ואמר בעל בית מרוח שאינו עושה חשבון במה שהוא מנהל מסחרו, יכול לאבד את כל הונו ורכושו, ואם מאיר לא יעשה חשבון לנפשו במה שהוא מנהל רבנותו עלול הוא לאבד את כל רבנותו" (בליק, קען מאיר אויס רבי וועגיק) ולכן יסעו כולם לביתם, ומאיר לא יקבל מהם פתקאות, (וזהו על שביק זה כשש מאות אורחים) רק רב אחד מעיר קטנה, ובחור אחד הגר בלעמברג אתם ידבר מאיר בפרטיות. ואח"י ניגש אליו ר"א הרה"ק ר' בערצי מנדבורנא, וביקש ממנו למאד, שהאנשים שנתלוו אליו היות ובאו ממרחקים, ע"כ יואיל לקבלם ולברכם בפרטיות בשנה טובה, ענהה אליו הרה"ק מוהר"מ ואמר לו בזה"ל, נא אם אתה מצוינן, (אז די היסט מיר) עליך ועל כתפיך (היינו שהוא איש מוריש כעת שיוכל לקבל אנשים בכוחות עצמו כ"א על כוחו של הרה"ק ר' בערצי).

(רחא דעוברא)

פעולות לעורר הציבור

כשהגיעו ימי אלול נהג רבינו הקדוש מגארליץ זי"ע להתפלל בבית הכנסת הגדול שבעיר (ולא בבית מדרשו כבשאר ימות השנה) ופחד נפל מאז על כל הסביבה ינה ההסימן ומאד כי אלול בא. ה"בגל" דמתא בגארליץ היה איש פשוט מאד ור' חיים שמו, הלא אהב במיוחד שתיית יי"ש, בדרכו לביהכ"נ מדי יום ביומו היה פוגש בריה"ק מגארליץ את ר' חיים הבגל ושאלו לאמר "נו ר' חיים, כבר שנית היום" וכשענה בשלילה הוציא מכיסו כמה פרוטות על מנת לקנות בהם משקה, וכך חזר על עצמו דבר זה מדי יום ביומו כשהלך רביה"ק להתפלל בימי אלול בביהכ"נ הגדול שבעיר.

(בספר חיים צאנו דף צ"א)

גודל הפחד אצל הצדיקים

מנהג הי' אצל רבינו (הרה"ק מליסקא זי"ע) שלא לקבל נשים עם פתקאות בימי חודש אלול, פעם באה אשה עם בקבוק נחוצה והלכה להרביעית שתבקש מרובין לקבלה, השיב רבינו כל שער מהוקן שלי מתפחד מאימת יום הדין והאיך את רוצה שתכנס לפני, נא שמעי בקשתה של האשה ואני אתפלל בעד"ה.

מצוה הבאה פ"א בשנה יש לטרוח עליו

סיפר הרה"ק ממאגורב זצ"ל, שבאחד השנים בהיותו בבעלזא בשלהי אלול, על ההילולא קדישא של זקנו מרן השר שלום זצוק"ל, ביקש מאחיו מרן מהרי"ד זצוק"ל אשר היה וימי הסוכות קרבים, ויודע שלו (למהרי"ד) מביאים הרבה אתרוגים לבחור מהם אתרוג נאה ומשובח, על כן מבקשו שיפריש גם אתרוג אחד עבורו, השיבו אחיו מרן זצ"ל, כי מצוה שבאה פעם אחת בשנה יש לטרוח עליה, ולא לבקש תחבולות להשיגה בניקל.

(תולדות אלעזר)

באהלי צדיקים

עבודת הצדיקים בחודש אלול, הכנה ליום הדין

מדור זה נתנדב בשבוע זו ע"י הרבני מוה"ר יצחק יודא שאלאמאן הי"ו לרגל הכנסת בנו לעול התורה והמצוות

מה יהיה עמנו

פעם בחודש אלול, באמצע היום נכנס הרה"ק מקאסוב (בעל תורת חיים) לביהמ"ד והביט כה וכה ויורא כי אין איש, אזי החל להסתובב אנה ואנה, ובבכיות התמרמר ודיבר לעצמו, באמרו: מה יהיה עם הדיים שלנו, מה יהיה עם רגלינו... וכך מנה את יתר אבריו – ולבסוף בכה: אך מה אנשה כי את שערותי ישרפו בגיהנם, ושין דבריו בבכיות נוראות. לפתע הבחין כי בפניה חבויה יושב לו יהודי, אשר בעת כניסת רבינו הסתתר ממראה עיניו מרוב פחד. החסיד היה בהתרגשות רבה למראו כל המחזה שלפניו, ורבינו חזר הבחין בתמיהותיו, נגש אליו ובאר לו כוונותיו.

"הנך מבין, הצדיק עם חסידיו הם קומה שלימה" שנים בעלי מדרגה, כאלה המקושרים אליו בבחינת מוה או לב, ישנם חסידים פשוטים, כאלה המקושרים בבחינת ידיים, רגלים או שאר אברים, למען כולם פעלנו שנה טובה ושלא ישרופם בגיהנם, אבל ישנם רחוקים מאד, שהם בבחינת שערות, שהן מותרי הגוף, למען אלה קשה היה לנו להשיג שנה טובה, וסיים, ב"ה איך האב גע'פועל'ט אז מ'וועט די האר אויך נישט ברענגען אין ג'יהנם" (ב"ה פעלניו שנם אלה שבבחינת שערות, לא ישרופם בגיהנם).

(עבודת פנים)

מי שאינו עמל לא יהי לו

בנסעו בימי אלול בדרך עם תלמידיו, עמד האדמו"ר הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זצ"ל באכסניה, כשנכנס לבית מצא בו גויים אכרים, ושמע אחד מהם אומר לחבירו: מי שאינו עמל בכל חור בחודש זה, לא יהיה לו מה לאכול כל השנה. מיד פנה הצדיק לאנשיו ואמר להם: שמעו אחי מה שוה אומר...

(תורת אבות קאברין)

מליצה ישרה ממרן הקדושת לוי

סיפר הרה"ח ר' משה הערש ראזענבערג נ"י, ששמע ממו"ר הרה"ק מווישאווה זצ"ל, שסיפר המעשה הידוע מהרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל איך שקנה (שכה) איש שיעשה כל מה שמבקש ממנו, והלה הסכים. כשהגיעו הימים הנוראים אמר לו הרה"ק שמע מה שאני רוצה ממך, אני רוצה שתמיר עצמך. כששמע זאת הלה, אמר לו, רבי, דאס נישט! וכן אמר לו הרה"ק כמה פעמים במשך הימים, והוא בשלו שלוח לא יסכים בשום אופן. כשכבר הגיע יום הקדוש, אמר לו הרה"ק שימיר עצמו, ואחזו להוליכו אל הגלגל, כשראה זאת האיש מרט חלק מהזקן של הרה"ק, והתנגד לזה מאוד. הרה"ק שמח מאוד עם המעשה הנ"ל, וכששמעו זקנו בידו רץ לבית המדרש ומליצה בפיו, ראה ה"שית" איזה עם יש לך, הלא הוא איש פשוט מאוד ואף על פי כן לא רצה בשום אופן להמיר עצמו.

ובה פירש הרה"ק מבארדיטשוב הפסוק בפרשת יתר, עתה שמע בקולי כו' היה אתה לעם מול האלקים, אתה תבקש מהעם (הפשוטים שנקראים בשם עם) שיהיה ח"ו מול (נגד) האלקים, וכשלא ירצו בשום אופן אזי והאתה אתה, תביא את הדברים, פירוש הדברים האלה, אל האלקים, להשית' להמליץ טוב בזה על ישראל.

(שיח זקנים)

התלהבות הבארדיטשובער בעת התקיעות

שמעתי מהרה"ח ר' שמעון לאנדא נ"י, ששמע מהרה"ק מקא'לאשיץ זצ"ל שאמר פעם קודם התקיעות בזה הלשון, דער הייליגער בארדיטשעווער איז אריינגעקומען צו די תקיעות ווי א חי', ואס מיינט מען ווי א חי', די אויגן זענען אים געווען ארויסגעזעצט, ער האט נישט געקענט גיין אויף די פיס (מחמת פחד), ער האט זיך געמוזט אנלעגען אויף די הענט, די שופרות זענען געווען אריינגעשטעקט אין גארטל. ואחר כך אמר, ער האט זיך אויסגעארבעט מיט זיין גרויסע מדרגה אין אהבת ישראל, אז ער איז געווארן דער מלאך הממונה על התקיעות.

(שיח זקנים)

בזה עצמו יעמיד ליום הדין

פעם אחת קודם ראש השנה, היה הרבי ר' אלימלך ז"ל יושב דוואג ונאנח וקוין, באיזה פנים יכול להעמיד את עצמו ליום הדין, הלא הרבה עבירות עבר, והיה יושב ומונה אותם בפרוטרוט כדרכו בקודש. שוב חזר ואמר "אם כן איפוא בזה עצמו יעמוד את עצמו ליום הדין" וד"ל.

(אוהל אלימלך)

אם מפחד באמת למה אומר

ר' ישראל מרוזין זי"ע החזיק מלמד לבניו, ולפני הימים נוראים למד המלמד עם בניו הדייט מהמחזמר, פעם ניגש בנו של המלמד אל הדייט וישאל את אביו המלמד למד ענין ריבני בפצות, יראתי איך האב מורא, ער האט טאקע מורא אויב ער האט מורא פארוואס זאגט ער דאס אויס.

(אוצר ישראל)

בשר בראש השנה

מרן החמיר על עצמו בכל שנותיו בארץ ישראל שלא לאכול בשר בהמה כלל כי אם בשר עוף, (ענין בשורע יוד (פי' ליט ס"א) דבזמנינו רוב הטריפות אינן מצויות, ורק בבשר בהמה יש לבדוק טריפות הריאה, ולמרות שהמנהג שלא לאכול אלא בשר "גלאט", מ"מ היות שישנו בבשר זה מיעוט המצוי של טריפות הריאה, נמנעו רבים מלאכולו, משא"כ בבשר עוף שגם מיעוט זה אינו שכיח). אפילו בראש השנה שנוהגים לאכול ראש כבש לסימן טוב, הגישו אל השולחן ראש של עוף.

(בקודש פימה בעלזא)

אומרים בסליחות ער"ה אם מרדו ברוב פשעם וכו', שמעתי מהגה"צ ר' שמואל שמעלקא בלומענפעלד הי"ד שהיה פ"א בסליחות ערב ר"ה אצל הרה"ק ר' משה משינאווא זצ"ל בצינא, (ר' שלמה זצ"ל הי' רגיל לומר רק מעט דברי תורה), ואז באמצע הסליחות שאמר לפני התיבה, הפך פניו כלפי העם ואמר, אם מרדו ברוב פשעם לצור מלכי וקדושי, יש לפעמים שהאיש סובר שהוא ממליך הקב"ה ושהוא מקדשו, ולבסוף נמצא שעושה "מרדו ברוב פשעם" למשל אם אמר לאחד תוכחה, וביישו, הוא סובר שמקיים בזה מצות הוכח תוכיח את עמיתך, אמנם באמת אמרו חזכמינו ז"ל (אבות פ"ג מט"ו) המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, וכן הרבה כיוצא, מ'דארף זיך בארעכענען, והנה התשובה לזה נמצא לפעמים קשה מעל עבירה, שבעבירה יודע הוא לשוב בתשובה, משא"כ ע"ז, יען שאינו יודע שעשה עבירה, וע"כ כמעט שלא יעשה ע"ז תשובה. וזהו "אם מרדו ברוב פשעם" היינו בחטא שהוא באופן שסובר שעשה "לצור מלכי וקדושי" ששמלך ומקדש את ה', (אכל נדבה ונפשי נעם עליהם תבקשי וכו').

בספר דברי ישכר דוב נביא עובדא ותורה זו מהרה"ק ר' משה משינאווא הנ"ל, ושהפך את פניו הקדושים לצד הציבור ובכה בכי' עצומה בהתעוררות גדולה ואמר: "מה קאמר הפייטן א) שהפשענים הם "לצור מלכי וקדושי" הלא זה ברור שהוא לצור מלכי וקדושי, דאפי' אם עובר בעבירות שבין אדם לחבירו, הוה ג"כ נגד ציווי צור מלכי וקדושי. ב) מה קאמר נפשי נועם עליהם תבקשי' למה פונה דוקא לנפש שייקש רחמים מהשי"ת, (וכי כ"ל, ועיי"ש באריכות), לכן צועקים לנפש היינו הנשמה שמרגישה האמת מה היא מצוה ומה היא עבירה באמת לאמיתו, וזה "נפשי נועם עליהם תבקשי" שהנשמה תעורר רחמים שהיא חלק אלוקי ממעל, ומרגיש אמתיות הדבר מה היא מצוה, ויכולה לבקש רחמים לעינ'ו ופנה מרן האדמו"ר להעולם שיפשפש ככל אחד בתוכיות לבבו אם אין לו מצות כאלו וישובו עליהם תשובה שלימה באמת, ובכותו זה נזכה לכוח"ט.

(לשון צדיק פשעווארקס)

ימי אור וחושך

פעם אמר הרבי ר' הערש מרימנוב זי"ע לאחר הימים נוראים עכשיו כשנכנסים שוב בימות החול הוא נדמה לאדם שהולך במדבר ובהמדבר היה חושך, ומרחוק רואים איזה נר דולק, אזי הולכים אחר הנר, כך קשה קצת להתחזק לאחר הימים הקדושים כשנכנסים שוב לימות החול של החורף, אבער עס זעט זיך שוין פון דערווייטטיג דער חנוכה לעכטאלע שיינט דאס אריין, (אבל רואים כבר מרחוק הנר חנוכה זאת מאיר לנו).

(אוצר ישראל)

סעודת מרעים מסוגל לתשובה

הרה"ק רבי יחזקאל מקאומיר זיע"א, היה מצווה לאנ"ש לעשות סעודות מרעים מר"ח אלול עד אחר יום הכפורים, כי זה מסוגל לתשובה, ומרמוז זה בחרוז "מעבור דרך וגבולים" אם אדם עובר על דרך התורה וגבולים דרבנן "מעשיות היום שגבמים רועה לעשות פעולה לתשובה. היום ברה"י כי תיבת היום מרומז לר"ה כמ"ש בווה"ק ויהי היום זה ר"ה, העצה לזה "לאכול ולשתות בהלולים" לאכול בצוותא עם חברים חסידים בני תורה.

(מגדיל ישועות מלכו)

היום בעצמו ג"כ רועד

אמר הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל זצ"ל: העולם אומרים, ר"ח אלול רועדים הדגים בים מגודל הפחד מיימוה"ד. אבל זה לא אמת, כי לא רק הדגים רועדים, כי הים ג"כ רועד.

(ליקוט מאורי אור)

הלא אלול היום

סיפר הרה"ק רבי משה מקובריץ זצ"ל, בילדותי שחקתי פעם עם ילדים בגילי ברה"ח אלול, אמרה לי אחותי הגדולה ממנו בשנים: האם גם היום תשחקו והלא אלול היום ואף הוג שבמים רועד מאימת יומה"ד. וכשיספר זאת וסיפי' הלה ואמר הדבר ריבני בי פחד בשעת מעשה, ודבריה שיצאו מעומק לבא הטהור עשו רושם עז בנפשי, שאני מרגישו עד היום.

(תורת אבות קאברין)

ממעין החסידות

דברים נלהבים מלוקט מספרי תלמידי הבעש"ט משולב עם פרשת השבוע

מדור זה נגנז בשבוע זו ע"י הרבני מוה"ר משה יוסף מיטעלמאן הי"ד
לרגל נישואי בתו עב"ג הבה"ח ליפא יואל רוספלער ז"י ממצויני תלמידי ישיבה"ק
ולרגל אירוסיו נכדו עב"ג הבה"ח יעקב סמוראאוויטש ז"י ממצויני תלמידי ישיבה"ק

בענין הכנה לראש השנה בשבת זו שבת האחרונה שבשנה

לא זכינו לכך לפיכך אנו אומרים מיד אחר כן במוצאי מנוחה קדמנו שבאותו ורשם קדושה שנשאר לנו במוצאי מנוחה מיום השבת נוכל לשוב בתשובה שלמה לפני הש"י (מחרי"ד מבעלזא), וכעין זה ביאר מרן רבינו הגה"ק שליט"א (בתורת תש"א) וזל"ק: יל"פ למה מתחילין לומר סליחות דוקא אחר השבת עפ"י ד' א"ז וללה"ה ביש"מ (תוכ"מ לחודש אלול) תשובה למפרע הוא הבושת כי התשובה העיקר הוא שיחזור למפרע על כל מה שהעוה בעון היטב ובהתבוננות רב לידע ולהבין פחיתות מעשהו עד שיתמלא בושה פניו מפני הבורא ית"ש עכ"ד. והנה כתב המלאך רועים בספרו קול יעקב (פ' מטות) דשבת משפיע לאדם ענוה ושפלות הרוח שכן שבת אותיות בשת דבא לידי בשת ע"י ענוה עכ"ד, ולטעם זה דוקא תיכף אחר השבת כאשר עדיין יש בו באדם אור קדושת שבת המשפיע לו ענוה ובושה אז מתחילין לומר סליחות ומבקשים רחמים עכ"ל, מכאור מזה הטעם למה מתחילין דייקא במוצ"ש הוא משום דאז יש עוד רישומא קדישא משב"ק כדברי המהר"ד מבעלזא וכדברי רבינו דשבת משפיע בשת, ועיי' נוכל לומר סליחות ותחנונים ולשוב בתשובה כראוי, והסיבה שאנו אומרים אותה דוקא באשמות מסביר המגיד מדובנא שהוא כדאי להקדים תפלתנו לפני המקטריגים שיבואו להעיד עלינו לפני המלך הוא הקב"ה ומסביר זאת לפי משל ביהודי בודד שהתגורר בכפר בין גוים שהיו שונאים אותו כשנאתו עשו ליעקב ובכל פעם שביקר שם המושל הכפר והיהודי רצה לבקש ממנו שיתן לו הנחה במסים ויקל לו בגזרותיו אבל בכל פעם שבא מצא שם את הגוים השונאים שהקדימו והסירו כנגדו ולפני המושל ומבין שלא היה לו פתחון פה ועול המסים היה מוכבד בכפליים ולא ידע היהודי לשות עצה בנפשו אמרה לו אשתו בפעם הבאה כאשר יבוא המושל אל הכפר תשכים מבעוד לילה ותתייבב לפני השר לפני שיאיר היום רק שתבוא לפניו ראשון ותטה את לבו אליך בטרם יבואו שונאין להסיתו, וכמו כן אנו בכל ר"ה באים השטן והמקטריגים לטקטג ענינו, והעצה הוא שאנו נקדים אותו ולהשכיח לסליחות קודם ר"ה כדי שהמלך ישמע לנו ויתן לנו את כל בקשתנו וכל מגמתנו וכאשר נקיים המנהג הזה של אמירת הסליחות אז המנהג יבטל כל הדינים כדברי המהר"ש מבעלזא שמסביר למה פתח הב"י בהל' ר"ה בלשון נוחים לקום באשמות וכו' הלא אין דרכו להתחיל במנהג אלא ההסבר הוא כי הימים האלה הם ימי דין וצריכים לבטל הדין ואיתא בירושלמי דמנהג מבטל דין ויש כח במנהג ישראלי לבטל את הדינים, ולכן התחיל הב"י הל' ר"ה במנהג כדי לבטל ולהמתק הדינים עכ"ד. ובזכות אמירת הסליחות נזכה שתהא כמו שכתב בפרשה זו וכל ה' אלקיך א'ת ל'בכך ואת ל'בכך ורעד וכדאיתא בעב"ט שכאן מרומם אמירת הסליחות בחודש אלול ונזכה שהשם ישוב לבנו אליו כדאיתא בחסד לאברהם שאלול בגמטריא ל"ב ונטריקון ו'משעבדין א'ת ל'בם ל'שמים, והשם יכפר לנו על כל עוונותינו כדאיתא בספר הנ"ל שאלול א'ת אב"י אב"י מזהה פשעיו ל'מנעני ו'חטאתי ל'א א'זכור. ונסיים בדבר הידוע מפי צדיקים שמי שמנצל את ימי הסליחות של ער"ה כראוי וכיאות ואינו שומע ליצרו כלום עכ"פ בד' ימים אלו או כשיבוא השטן לפני הקב"ה בר"ה יאמר לו הקב"ה הלא האיש הזה שאתה מעיד עליו לא היה לו שום משא ומתן עמה ולא דיבר אליך כלל מתחילת הסליחות עד עתה ונפסק בשו"ע בחו"מ שכל מי שאינו מדבר לחבירו שלשה ימים אויזי להם דין כשנאים וכו' ואז אין חבירו ויכל להעיד עליו כלום ששנאו אינו יכול להעיד על שונאיו.

וה"ר יהודה תכלה שנה וקללותיה שהיה בעוה"ר קשה מאוד, ומדת החסד הוא ת"ק פעמים כנגד מדה"ד, ותכל שנה בברכותיה פי כמה, ות'ה'א שנת ע'ת ב'רכות ויוריק לנו ה' ברכות עד בלי די ב'השנה' זו ב'ה' הידוע שהיה בה הגאולה, אמן.

בשבת זו מתחיל להתעורר התשובה של ר"ה וע"י שאנו נערכו את השבת באופן הראוי יתקן כל השבתות של כל השנה ובזכות זה נזכה לשנה טובה והנה בשבת זו מתחיל להתנוצץ ההרהר תשובה בלבן של ישראל וכדברי התורה אמת שכתב בזה"ל: בשבת זה הוא המקור לששת ימי המעשה של ראשית הבריאה ובוודאי מופיע בו רוח התעוררות ורצון התשובה בתוך כל נפשות ישראל עכ"ל, ועל כן קורין בשבת זו של קודם ר"ה פרשת נצבים כי כולנו היינו באותו מעמד ונכנסנו בברית ומרע"ה הזהיר אותנו כמ"ש וידבר את הדברים אלה אל כל ישראל וע"כ דבר בעתו מה טוב לקרות פרשה זו לפני ר"ה שיהא הקריאה מעורר בצירוף הזמן שהוא מסוגל לזה ובצירוף שניהם נזכה להתעורר לשוב בתשובה שלימה לפני (מחרי"ד) בעל דבר"י והנה אם בכל שבת הוא מסוגל מאוד שהתשובה יואיל ויתקן כל החטאים כדאיתא בגמ' (שבת) כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחליל לו, וכתב החיד"א (בכסף דוד ד"ה) בשם קנה חכמה דהטעם הוא דבאותן האברים שהאדם פגמן בעבירה מחויב לתקן ע"י המצות והנה עובד ע"י כופר בכל התורה ופגום בכל האיברין וחי"ו אין תקנה רק העשיית כל המצות וזה קשה מאד אבל מצות שבת שקול ככל התורה כולה א"כ השומר שבת אפילו עו"י מוחליל לו עכ"ל, ואם זה בכל השבת עאכ"כ בשבת זו שאם שומר אותו בקדושה מתקן בו כל השבתות של כל השנה כמבואר בשיטת ישראל בזה"ל: שבת זו שהוא שבת האחרון מהשנה שיעברה הוא נעוץ סופו בתחילתו וע"י שמירתו בקדושה ובטהרה נוכל לתקן את מה שפגמנו בכל השבתות של השנה שעברו ואמרו צדיקים הקדמונים זצ"ל כאשר אם ירים איש את קצה המטה יתרום כל המטה כן כאשר יתקן איש ביום אחרון יתקן כל הזמן ויום אחד בשנה חשיב שנה (ר"ה פ"א) ר"ה יום אחד זה השב"ק ההוא מחשיב לדבר חשוב כל השנה עכ"ל ובמילא יוצא לנו מזה שאם נשמור את השבת הזה כהלכה אין נתקן בו כל השבתות של השנה שעברה ובמילא ע"י שמירת שבת זו כהלכה יש לנו כוח כשמיירת משהו שבתות ובוודאי יש בו כוח בלי גבה לשוב בתשובה אפילו על עבירות שאין מועיל להם תשובה בקל ובכוח ה' השבתות נוכל לכנס אל ה' שיערי קדושה וליעלו לפני המלך בבגד נאה בלי שום כתם ביומא דדינא הוא ר"ה ולזכות שהק"י יכירנו לצד החסד וע"י שבת זו נוכל לתקן גם כל ימות החול משנה העבר שהכל הולך אחר החותם ושבת זה הוא בחינת יום האחרון של השנה כמבואר בספר אמרי אמת להר"ה ר' לייבעלע איינער זצוק"ל וזל"ק: השבת הזה הוא בחינת יום האחרון מהשנה כמו כשיש עוד אחריו ימי החול כולם נשפעים מקדושת השבת שלפניהם נמצא שהוא קדושת אחיית השנה עכ"כ, ובמילא בשבת זו הוא מסוגל לתקן כל השנה ובזכות זה יגאלו ישראל מהגלות וכדאיתא בספר שפת אמת שזה שאיתא בגמ' שאלמלא שמרו ישראל ב' שבתות מיד נגאלין קאי על שבת האחרונה שבשנה ועל שבת הראשונה עכ"ד. ובמילא בזכות שאנו נתקן כל ה' השבתות נזכה לגאולה כדאיתא בספרה"ק שלעת"ל יזכו ישראל ליכנס אל שער ה' שבקדושה, ובמילא בזכות ה' שבתות נזכה ליכנס לשער ה' שבקדושה.

גודל חשיבות של ימי הסליחות ובפרט יום א' של סליחות והנה אחרי שדברנו מגודל מעלת שבת הזה שבזכותה יתקנו כל החטאים נדבר בקצרה מהמנהג שנהגו בכל תפוצות ישראל לקום באשמות במוצ"ש ולהתחנן לפני ה' שישבו לנו על חטאתנו ויקבל תשובתנו וטעם המנהג הזה הוא משום שכדאי הוא להתחיל את ימי התשובה כאשר עדיין ורשם קדושת שבת קיים בנו לכך באמירת הסליחות הראשונה פותחים אין נפתח פה באלו פנים נשפוך שיחים כי כדי שיוכל אדם לשפוך שיחו לפני אדון כל צריך לטהרת הלב ומחשבת רצויה שבעונותינו

בשבת זו מתחיל להתנוצץ כל השפעות של ראש השנה בפסוק אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם, ובוודאי חדש (פ' לך) היום הוא יומא דדינא, ובוודאי (פסח) בכל אתר ואתר היום דא ראש השנה, ואיפסיק בשו"ע (תכ"ה) שלעולם קורין אתם נצבים בשבת של קודם ראש השנה, ובכאור מים חיים מפרש הטעם למה קורין אותה לפני ראש השנה וזל"ק כל הברכות והטובות והחסד שנעשה בכל ימי השבוע לכללות העולם או לאדם פרטי הכל נעשה ונתמשך בשבת קודש שלפניה שאז נתברך המעין ממקור מים החיים בטובה זו או בברכה זו וכדומה ומשם נמשך למטה בששת ימי המעשה ביום הראוי לאותה טובה והברכה, ונמצאת למד מזה שגם ביום הגדול והנורא עת משפט עמו ישראל בראש השנה והקצבת חיותם ופרנסותיהם ומונותיהם, הנה הכל נעשה ונמשך בשבת שלפניו במקור מים החיים, ועל כן מבואר בשולחן ערוך (אורח חיים סימן תכ"ח סעיף ד') שלעולם קורין אתם נצבים קודם ראש השנה עיין שם, לפי שהוא מרמז על ראש השנה, והראש השנה נרמז ונתקן בשבת שלפניו על כן קורין אותו בשבת הזה. עכ"ל. מבואר מזה שבשבת זו של קודם ראש השנה כבר מתחילין ההשפעות להתנוצץ ממקורם וע"י שבת זו נמשך ההשפעות לשנה הבאה וכמאמר הוזה"ק כל ברכתא דלעילא ולתתא ביומא שביעה תליין ובשבת זו כבר מתחיל השנה וברכותי' כדברי הפרי צדיק וזל"ק: בשבת שקודם ראש השנה כבר כלול בו קדושת ראש השנה ואז כבר תחל שנה וברכותיה עכ"ל, וע"י שבת זו שאנו נשמור אותו כהלכה יצטרף השעות שבשבת זו לשעות שבראש השנה ויהא ע"ב שעות כמנין חסד כמבואר בדברי מרן רבינו הקדוש בעל ברך משה בפרשתא דא (דף רכ"ח) וזל"ק: יש לומר כי מאחר שקדושת שבת נמשך בכל ימות השבוע ובכל יום ויום יש בו הארת השבת א"כ אף כשהלך ראש השנה בחול מתעורר קדושת השבת מיום שבת קודש העבר הוא מצטרף עם יום ראש השנה וכאשר נצטרף שני ימים של ראש השנה עם יום השבת הרי הם כמו שלשה ימים שיש בהם שיעור ע"ב שעות כמנין חסד, וע"כ אנו זוכים לבחינת ובכ"ן (בניסטר"א ע"ב) אבוא אל המלך, ובעת שהקב"ה יושב על כסא דין ויעמיד במשפט כל יצורי עולמים מתעורר חסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל בכח קדושת השבת והקב"ה עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, וכע"ז ירמוז הכתוב אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם והכפל בפסוקים אלו תיבת היום שני פעמים היום הראשון רומז על ראש השנה שהוא יומא אריכתא משני ימים, והיום השני רומז על יום השבת ע"ד שכתב האור החיים הקדוש (פ' ואתחנן) בפסוק ידעת היום כי שבת נקרא היום דכתיב (שמות ט"ז, כ"ה) כי שבת היום נרמז בזה כי ביום ראש השנה עת יעמדה במשפט כל יצורי עולמים מצטרף יום השבת עם יום ראש השנה להיות שיעור ע"ב שעות כמנין חסד וע"י נתעורר חסד ורחמים על כל ישראל עכ"ל. היוצא לנו מכ"ז שבשבת זו כבר בא ההשפעות של ראש השנה, ושבת זו הוא כמו הבאר שממנו נמשכין כל ההשפעות של כל השנה ומפני זה אין מברכין בשבת זו על חודש תשרי כי קדושת ר"ה הוא הראש שכל ראשי ה"ב חדשים נמשכים מהראש של השנה והשבת שלפניו הוא מקור הברכה שגם קדושת הראש של השנה נובע מקדושתו כי שבת הוא מקור שכל ברכאן וכל קדישא ממנו נפקי נמצא שהשבת היה הוא כענין הבאר שכל הנשיאים משכו כל אחד ואחד השפעתו מן הבאר ועצם הבאר נשאר במקומו כי אין שייך אצלו המושכה מפני שהוא עצם המקור כן הוא קדושת שבת הזה שכל החדשים שמתברכין נמשכין מקדושת שבת הזה והוא עצמו הוא בחינת עצם הבאר שהוא מקור הברכה, (אמרי אמת לר' לייבעלע איינער זצוק"ל).

מדור זה נתנדב בשבוע זו לע"נ מוה"ר דוד יודא בן מוה"ר אברהם שלמה ע"ה

מעיו גנים

ממעין אבותינו

קורות ימי אבותינו באיראפ

מדור זה תתקבל ע"י הרבני מוה"ר אלי קליין הי"ו
לרגל אירוסין בנו הבח"ח אלהן שלמה זלמן נ"י מנצחוני הלמודי ישיבה"ק

ממעין הלכה

דינים הנוגעים למעשה הלמודי כעת בישיבתנו

המשך דיני כותב ומוחק מו"ס ש"מ

נערך ע"י הרב הנאמן ר' נפתלי הערש קאהן שליט"א
מו"ס בקהילתנו בקרית יואל ור"מ בישיבתנו הק'

- (א) עוגה שעשוי כעין איזה צורה, כמו תפילין טשאקלא"ד וכיוצא בו, מותר לאכלו ואין בו איסור מוחק.
- (ב) עוגה שחוקק בתוכו צורה או אותיות אבל הוא מהעוגה עצמה כגון אותן שחוקק בתוכו שם הקאמפאני ג"כ שרי.
- (ג) שלילס חלה דהיינו שעושים מעיסה צורת מפתח ומדבקין אותה על החלה אע"ג דאינו חקוקה אלא נתונה על גבה ג"כ שרי.
- (ד) אבל אם אינו מין מאכל כגון אותן וויין פלעשלעך שהשטאפער היא של מין עץ וחוקק בתוכו אותיות וכשצריכין לפתחו תוחבין בתוכו מין ברזל ועי"ז נתקלקל האות, אסור, דרך במאכלים נאמר קולא הנ"ל.
- (ה) עוגה שכ' עליה אותיות מומין אחר כגון מקריע"ם, וכן אותן מזונות שכותבין עליהן "מזל טוב" או אותן שעושין למי שחל אושפוזא שלו וכותבין על העוגה שמו וכיו"ב אם אוכלו בפיו יתכן יש להקל אבל אין לשברו ביד או לחתכו בסכין.

(ו) להסיר את שלם [העשוי מטשאקלאד] מע"ג לקח וכיו"ב, אם נתבדק שם אסור להסירו, ואם מונח ברפיון, מותר להסירו.

(ז) פ"ן שהנשים נושאות והוא עצמה עשוי באיזה צורה אסור לתלותה על הבגד שבת דהוי ככותב (מ"א ושאר אחושים) וכן אסור להסירו דהוי כמוחק (מ"ב).

(ח) אותיות שהם מאגאנעט אסור להדביק על פרידזידער וכן להסירם (מטעם הנ"ל).

(ט) פא"ז שנעשה ע"י חבור החתיכות, צורה שלמה או אותיות, אם נעשו מהודק וכן אפי' אין מהודקים אבל מניחים את החתיכות תוך טבלא (בארד) אסור, אבל אם אין מונחים תוך טבלא וגם אין מהודקים זה לזה רק מקרבים סתם החתיכות זה לזה, בזה יש להקל.

(כ) רושם בציפורנו על המפה של פלעסטיג, או על נייר - אם רושם צורת אות או נומערן או איזה צורה וודאי אסור (מ"א סק"ז), ואם עושה רשימה בעלמא בלי שום צורה, או עושה לשחוק בעלמא שרי, ואם עושה לשם איזה סימן והרשימה הוא על דבר המתקיים לזמן מרובה אסור, ואם הוא ע"ג דבר שאינו מתקיים הרשימה, יש פלוגתא וראוי להחמיר.

⁶ כן הוא הסכמת אחרונים כר"ש הלוי המוצא במ"א, אצל מ"א עזמו מסקינ' וצ"ע, וכן שו"ע נצי"ק זה לא כתב כלום ואדרבה צ"ל פסקי' כ' כתב דאין לעשות אומיות במוך המלות דיש אסרין לשברו משום מוחק, אצל למעשה מקילין רוב פוסקים.

⁷ שם במ"א נצי"ק ר"ש הלוי.

⁸ כן מדויק נלשון מ"א סוף סק"ו שכל' ולכן אוחלים העוגות שיש "עליהם" ציורים ע"כ.

⁹ כ"ל דברי במ"א סק"ו כ' דהקורע בעור חייב, אע"ג דהוא רק חקיקה בעור עזמה, וכן הקשו דאמת המה"ד ושבילי דוד ולהל"ל אמי שפיר דשם כיון דאינו מין מאכל לא הקילו.

¹⁰ כן הוא הכרעת המ"ב, דמ"א אסר כולל לאוכלו, והדג"מ מקיל, ע"כ מכריע מ"ב כ"ל.

¹¹ דכמו שצדקו שם אסור מט' כותב דלנקמן אות הצא היה להסירו יש איסור מוחק, וכ"כ מ"ב, ע"ש שעה"ס סק"א.

¹² כן הסכמת האחרונים הוא צנוי ע"מ שכתבו אות הקדוש דלחמוץ פ"ן על גגד הוי ככותב, וה"פ צמה שמניחים חתיכות תוך צא"ד הוי ככותב על הצא"ד, וכן אפי' אם אינם תוך צא"ד אלא מקורבים בלי צא"ד אצל מהודקים זה לזה ג"כ אסור דהפוסקים שהסירו אומיות שכותבין על חודי הספר המירו רק משום דמחוסר רק קריעה בעלמא ע"ש, וא"כ אם מהדקים אותן וז"ל הוי מעשה יומר ואין הימיר.

¹³ ד"כ מ"א אסרס.

(המשך בשבוע הבא א"ה)

= המשך מדינת אונגארן =

נחזור ונכתוב בענין מצב הרוחני מתחילת ימי מגורם של היהודים באונגארן, הנה בספרים הק' נקרא מדינה זו "ארץ הגר" והוא על פי התרגום בתהילים על התיבה הגרים שמתרגם שם "הונגראי" ובדרך אגב בדברי הימים כתוב המתרגם על (העם) הגרים שהם בני הגר אשת אברהם אבל הוא (התרגום) עם אחר.

אע"פ שהיה אז כבר קהילות גדולות בכמה עיירות באונגארן לא היה שום רב ידוע או גדול וזאת היה משום שלא היה ביכולתם להספיק לרב ע"כ מנו עליהם איש אחד שישמש להם כמנהיג בכל ענינים רוחניים כמו שמצינו בספר אור זרוע שכותב שם: וברוב מקומות בארץ הגר פולין ורוסיה שאין נמצאים שם לומדי תורה לפי שהם בני עניים ושכרם להם מבין באשר הוא שם שהוא משמש להם כשליח ציבור דין ומלמד ושכירות שלהם כגל גם כן משלוח מנות ונדבות של שמחת תורה וגם נדבות מחותנים ואם יתבטלו מנהגם לא יהיה לאנשים ההם פרנסה וישארו המקומות בלי תורה ותפילה עכ"ל, ומובן מאליו שבמצב כזה אי אפשר שיתנהוה שם מקום תורה סימן ראשון מצינו בעיר עסטרגום (גראץ עיר הביה"ש של אונגארן בימים ההם) בעל אור זרוע כותב בספרו שכשיבקר באונגארן בעיר אובן ועסטרגון שאל לו ר' יעקב ב"ר יצחק האב"ד דעסטרגום על דבר אחד שהרג איש בשוגג ל"ע אם מותר להיות שליח ציבור ועוד מצינו פסק דין מהרב דע"ר קלונימוס ב"ר שבת החזן בענין שבאו שני אחים היגיעו מרוסיה עם עגלות טעונות וביים ערש"ק נשבר עגלה אחת המיתניו אצל הנגר עד שאומן תיקנו העגלה כדי שיכלו לנסוע הלא ואח"כ נסעו והגיעו לעסטרגום ובאו לביהמ"ד וכבר היה מאוחר ובביהמ"ד כבר גמרו תפילת ערבית ואף אחד לא נתן להם שלום, ובבוקר לא הניחו להם לכנס לביהמ"ד כדי שלא ילמדו ממעשיהם והיה ממחרת כשהביאו לפני הרב פסק להם לצום ז' שבועות נ' ימים רצופים... כי המחלל שבת חייב כרת ושנו חכמים ומפורשי בירושלמי (ביכורים) מת ל' שנה מת בהברת נתנו להם לצום וללקות נ' יום נגד של אותו נ' שנה של מיתה... עוד גזרו עליהם לצום ב"ב חדשי השנה ג' ימים בכל חודש שני וחמשי ושני שהוא ל"ו יום כנגד ל"ו כריתות שבתורה להיפטר מידי כריתות כדתנן (מכות כ"ג) כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתות אבל אם היה עושין כן בידון היו מחמירין להוסיף עליהם עוד שלא להתגלה ולהתגלות ל' יום ע"כ הראשון שהיה מפורסם גם חוץ לעירו ומגבולו הוא הרב מטיטוני הנקרא ר' אייזיק טיטוניער (עיר במערב אונגארן) ששימש שם כרב בערך בשנת ק"ס ששם הוציא לאור ספרו "ספר מנהגים" ר' אייזיק הי' תלמידו של הגאונים ר' שלום ור' אברהם קלאזנער מוויניץ וידיו של מהר"ל ממאליץ.

ר' אייזיק כותב בהקדמתו הטעם למה הוציא לאור "ספר מנהגים" ולא ספר שו"ת או על הש"ס וכדו' שהוא מפני שנתמעטו הלומדים והתלמידי חכמים

ברכת מזל טוב לחברינו היקרים

לרגל שעלו ונתעטרו בנזר התורה ועמדו על כור המבחן על אלף דפים גפ"ת אצל הרבנים הגאונים שליט"א ובראשם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הבה"ח אברהם יושע טעלער ב"ר הערשל המיו"ח מו"ה שמואל זאנוויל כהנא הי"ו
הבה"ח שלמה זלמן קליין ב"ר אלי עב"ג מו"ה בערל פאלאטשעק הי"ו

להערות והארות יכולים לפנות למערכת "מעין גנים"
בחדר הגבאים דישיבתנו הק' 781-7984

© כל הזכויות שמורות!